

ESTONIA

Amerika Eesti Ühisuse healekandja Amerikas.

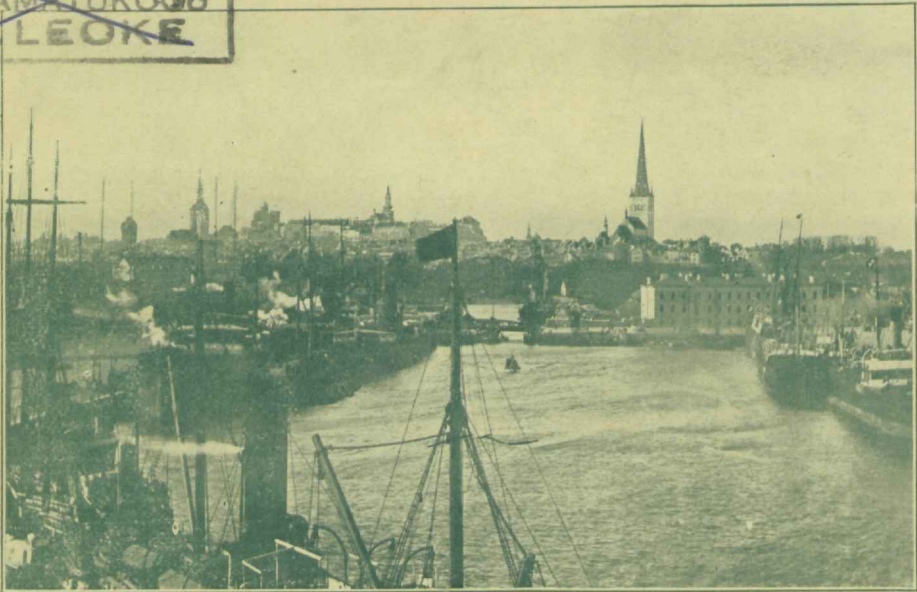
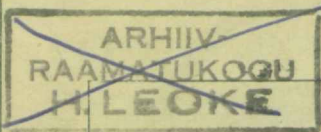
AN ESTHONIAN MONTHLY

PUBLISHED IN THE INTEREST OF THE ESTHONIANS IN AMERICA.

No. 1

Januar—January

1920

Tallinna linna waade ja sadam.

Port of Reval.

Trükitud Amerika Eesti Ühisuse kulul.

Kesk-Europa waatab Amerika poole!

Herbert Hoover ütleb Europa laste kohta:

„Nemad surewad tuhandetena, kui nad järjekindlalt toidetud ei saa, ja kui nende eest väljastpoolt waheleastumise läbi hoolt ei peeta!“

Tema tõi faktisi Europa seisukorra kohta, mida iga sõber, sugulane, ja sooja-südamline mees ja naene teadma peaks.

Tema leiab teed, et neist asjust siin sündinud ameriklastele rääkida, ja nad on tema üleskutsele wastanud.

Talwega muutub seisukord tõsisemaks. Temal ei ole küllalt tarbeaineid, et laste eest hoolitseda ja ta tarwitab iga wäljamaal sündinud isiku ja organisatsiooni tuetust Ameerikas.

Mr. Hoover'i problem oli kõige rutulisemat ja kindlamat teed walida, et enam täielikult Europa häda Amerika rahwastele selgeks teha, kes nii walmis ja tahtlikud on oma maa rahwast aitama, kui nad aga teawad, mis neil tarwis on.

The Inter-racial Council, orgniseeritud 1919. aastal, oli walmis ja selleks kohane, et temaga ühes töötada selles ülesandes. Ta wõib tugewaks ühenduse lüliks olla abitarwitajate ja nende wahel, kes nii südamest walmis on abi andma.

The Inter-racial Council wõib seda teha, sest temal on liikmeid teie omast rahwast osakonnana selles organisatsioonis. Need liikmed soowitati teie oma organisatsioonide ja ajakirjanduse poolt ja on abiks tugewamate sidemete loomisel nende wahel, kes Ameerikasse on tulnud.

Tema liikmed teawad, et nad ainult läbikäimise kaudu asjaseisukorraga tuttawaks saawad ja seda problemi selgitada wõiwad, mis neil kõigil ühine. Nad teawad, et ainult waadete wastastikuse wahetuse läbi nad üheteise wiisidest ja idealidest lugupidada wõiwad.

Nad sünnitawad lähemat ühendust, milleks The Inter-racial Council asutatud sai. Ja nüüd, lähema suguluse läbi sinsete rahwastega, seisab ta täiel jõul Mr. Hoover'i organisatsiooni seljataga, et Amerika rahwaste abiandmist wõitluses Kesk-Europa laste elu hoidmiseks rohkendada.

THE INTER-RACIAL COUNCIL

120 BROADWAY, NEW YORK

SP-4600
1

ESTONIA

No. 1.

Januar—January

1920.

Ülewaade Amerika Eesti Ühisuse senise tegewuse kohta.

AGU lugejatele juba enamalt teada on, sai 29. septembril 1918. aastal New Yorki linnas Amerika Eesti Ühisus 7 likme poolt asutatud. Peale sisemiste asjade korraldamiste, mis umbes kuu ehk kaks kestis, avaldas Amerika Eesti Ühisuse tegewus väljas poolt sellega, et üleskutse kirjad said välja saadetud, kus Ühisuse eesmärk ja siht oli alandatud ja soojalt kõikide eestlaste kaastoetamist soovitati.

Et Amerika Eesti Ühisuse siht ja eesmärk kõigile heaste tuttawad on ja põhjused täieste Eesti rahwa ja Eestimaa kasuks on, oli igal kodumaa armastajal eestlasel soow seda ühisust toetada. Kui nende ridade kirjutaja weebruari kuul 1919. aastal Amerika Eesti Ühisusesse sisse astus, oli Ühisusel juba 12 liiget. Koosolekutel peale seda sai suuremalt osalt Ühisuse põhjuskirja kallal töötatud, ja tegewate liikmete kaasaaitamisel sai Ühisus kah sellest ülesandest warsti üle.

Et Ühisuse tegewust väljaspoolt New Yorki elawatele eestlastele tutwustada ja seega ühisust luua, kus eestlased terwelt Amerika pinnalt endid kodumaa kasuks ühendada wõiks, et siis ühiselt teesid leida, mil ja mis teel seda abi muretseda kodumaa heaks, otsustas Ühisus mitmete koosolekute harutamiste järele kuukirja "ESTONIA" käima panna. Koosoleku poolt nimetatud lehe toimekonna hooleks jäi kuukirja sisu välja töötamine, kuna Ivan Narodni lehe wastutuse ja toimetuse oma peale wõttis.

See ettewõte leidis eestlaste poolt sooja wastukõla ja New Yorkis elawate kodumaa armastajate eestlaste poolt oli warsti kena summakene kokku korjatud, et aprilli kuul 1919. aastal esimene ESTONIA number trükile oli wõimlik anda.

Kui ka teisest hädalisest küsimusest, see on Ühisuse korteri küsimusest üle jõudsiime, tundsime endid juba nõnda tugewad olewat, et Ühisus oli walms kõikide ettewõtetud ülesannete läbiwiimisele asuma.

11. mail 1919. aastal sai Amerika Eesti Ühisuse awamise pidu toime pandud, et eestlaste ringkondadele waimlist lõbu pakkuda ja ühes sellega Ühisusele rahalist toetust muretseda.

Et pidul küll mitmesugused takistused ees seisid, iseäranis Eesti enamlaste ringkonna poolt, kes pidule tulejaid kõrwale juhtisid, teatades, et Ühisuse pidu ei saa olema, sai Ühisuse pidu programm toredasti läbi wiidud, ehk küll rahaliselt suurt kasu ei saadud.

Kui suur oli eestlaste kodumaa armastus ja soojad tunded Eestimaa wabariigi kaitsemiseks, näitasid järgmised koosolekud, kus meil umbes 15 liiget iga kord liikmeteks juure astusid. Ära nähes, et siinsete eestlaste abi kodumaa suure wiltsuse kohta liig wäike on, juhiti pea tegewus siinsete walitsuse ringkondade peale. Et Eesti iseseiswuse nõuet tungiwalt tarwis toetada oli, siis ühineti Ukrainia, Leedu ja Läti sellesama sihiliste ühisustega nõnda nimetatud nelja rahwa liiduks.

Amerika rahwuse ja walitsuse silmas tähelepanemist eestlaste peale juhtimiseks, sai ühine Eesti, Läti ja Soome rongikäik toime pandud riigi laenu piletite müü-

mise heaks, millel ühine kontsert „WÖIDU TEEL“ — Victory Way — rahvuslisel näitelawal 3. mai õhtul järgnes, ja eestlaste poolt elawalt osa wõetud sai.

18. mail 1919. aastal sai Carnegie Hall'is Eesti, Läti, Leedu ja Ukraina rahwaste poolt ühine koosolek ära peetud, kus nõudmine Amerika walitsusele saadeti nende rahwaste iseseiswaks tunnistamiseks. Koosoleku resolutsioonid said Eesti keelde tõlgitud ja trükitud ja Amerikas elawatele eestlastele kätte saadatud.

Ühisuse läbirääkimised Amerika walitsusega said esmalt Ivan Narodni läbi ette wõetud, mis aga suuremaid tagajärgesi ei awaldanud. Wiimaks selgus, et tema tume poliitiline tegewus selleks põhjuseks oli, mis aga kahjuks Ühisusel teadmata oli.

Teiste kolme rahwa, see on Leedu, Läti ja Ukrainia esitajate ettepanekul, kes Narodni kaastöö vastu protesteerisid, said uued esitlejad Amerika Eesti Ühisuse poolt walitud. Ühisuse esitlejad oliwad sagedaste läbirääkimises Ühisriikide rahaministeriumi esitlejaga isand Joseph Hartigan'iga, kus Eestimaale krediiti muretsemine kõne all oli; posti wahetuse korraldus Ühisriikide ja Eestimaa wahel; laewa sõidu awamise küsimus New Yorki ja Tallinna wahel.

Peaasjalikult aga harutati otsekohest abiandmist kodumaal kannatajatele Punase risti ja Hooveri komitee läbi, Amerika ringkondadele asjalist kodumaa praegust seisukorda kirjeldades.

Laenu saamist Eestimaale Ühisusel pole korda läinud midagi kindlat läbi wiia, kuna Ivan Narodni Ühisuse nime tarwitades mitme era pangaga läbirääkimises oli, ilma, et oma tegewusest Ühisusele aru annud oleks.

Seesugune mitte awalik ülesastumine Ühisuse vastu sünnitas kaebtust meie ühismeelses seltsi tegewuses, mis wiimaks sisemise lõhega meie Ühisuse elus lõpes.

Siis tuli Ivan Narodni endine teguwiis ja ajalugu kõwa järeluurimise alla, kus selgus, et Ivan Narodni, endise nimega Jaan Sibula tegewus ainult isiklikkude otsarbete kättesaamiseks oli sihitud. Telegrammid, mis Narodni Ühisuse nimel wälja oli saatnud, jäid Ühisusele awaldamata, kuna nende saatmise kulud Ühisuse kanda jäid.

Ka korteri küsimus, mis meil alati palju takistusi sünnitas, ei awaldanud paremaid tagajärgi. Narodni poolt lubatud kontor Ühisusele oli ainult umbes kaks nädalat tarwitada, kuna peale selle aja Ühisus sunnitud oli teisi ruumisi otsima. Wiimaks saime uue, kindla korteri 84—13 Ave., Long Island City, N. Y., kus ka praegu Amerika Eesti Ühisuse ja Estonia kontor wiibib.

Kõigi nende raskuste peale waatamata, läks meie tööstus Eestimaa kasuks wahwalt edasi. Ühes lätlaste, leedulaste ja ukrainlastega astusime 20. aug. senatis ülesse, et oma liidu ühiseid wabaduse nõudmisi ette kanda. Hotel Pennsylvania's sai 4-rahvusline konwerents 16. ja 17. septembril 1919. aastal toime pandud, kus Marshall Foch'ile palwe ja nõudmine sai saadatud, et Saksa wäed Liiwi- ja Kuuramaalt saaks ära wiidud. Ka resolutsioonid saadeti Kongressile ja Senatile, kus nende 4 rahwaste iseseiswaks tunnistamist kui ka nende piirkondade kindlaks määramist nõuti.

Seda tähele pannes, et Estonia toimetaja oma waadetega Ühisusest lahku läks ja Ühisuse tõsist tegewust Eestimaa kasuks oma isikliku asjaajamisega takistas, otsustas Ühisus omal koosolekul 22. novembril 1919. aastal Ivan Narodni'd Estonia toimetusest tagandada. Estonia toimetamiseks sai 5-liikmeline komitee walitud, kes Estonia sisu wäljatöötamise ja toimetuse oma peale wõtsid.

Järgmisel peakoosolekul 29. novembril 1919. aastal sai Ivan Narodni Ühisusest wälja heidetud, kui Ühisus tema edaspidist kaastöötamist kahjulikuks arwas olema. 22. novembri koosolekul ütles Amerika Eesti Ühisusest ka isand Hans L. Pymson lahti, kui Ühisus otsustas temale mitte wolikirja kodumaale sõitmiseks kaasa anda.

Amerika Eesti Ühisus kahetseb, et meie eestlased, kes Eestimaa kasuks töötada

wõiksid, endid seltsi elust kõrwale hoiawad ja rohkem oma isiku kasude järele on kui terve rahwa tulewiku ja edenemise eest.

Meie, kes seltsis töötame, teame, mis seltsi elu on. Mitte isiklikud kasud ei wõi eesmärgiks olla, waid seltsi siht ja eesmärk, mis Eestimaa wabaduse ja kasude eest töötab. Ühisuse lõhed on ehk mõne isiku wahekorra piinlikuks teinud, kuna see aga ühtlasi Ühisust on reformerinud ja liikmeid karastatud Ühisuse tegelasteks teinud.

Koosolek 13. detsembril 1919. aastal Y.M.C.A. ruumides, 215 West 23 St., New York, oli wäga elaw. Uuteks liikmeteks sai 4 isikut wastu wõetud, kelledest jälle suurt abi Ühisuse tegewuses loota wõib.

Sellele järgnes endise Kongressi liikme, isand Walter M. Chandler'i lühikene kõne tema reisu kohta. Isand Chandler teatas, et tema, kui Eestimaa poliitiline esitleja Amerikasse sõitnud on, et Eestimaa iseseiswuse heaks töötada, mille kohta temal Eesti wabariigi wälimiste asjade ministri Poska poolt kontrakt olewat. Ühtlasi palus isand Chandler Ühisuse kaastöötamist Amerikas ja tuge Eesti walitsusega läbikäimises, iseäranis, et tema kontrakt Eesti walitsusega, saaks Asutawa kogu poolt makswaks tunnistatud, mis senini aga tegemata on. Ühtlasi awaldas isand Chandler, et Amerikas tema teadmisel ka Eesti wabariigi majandusline esitleja, keegi Max Rabinof olewat, kes ka kaubanduse äri Revalis Co. New Yorki esitleja siin on. See teade oli meil Amerikas elawatel eestlastel täieste uudis, sest et meie teades siin ühtegi ametlikku esitlejat siia pole jõudnud. Kui see nii peaks olema, näitab meil eestlastel see päris loomuwastane olewat, et meie kodumaa walitsus meile senini ühtegi teadust selleks pole andnud. Ühisuse ametlikud kirjad on, nagu näha, kaduma läinud, sest et wastused meie kirjade peale pole päralt jõudnud. Näib nagu teeks siin mõni nõidusline wägi wõi nägemata käsi takistusi.

Meie naabrid lätlased on palju õnnelikumad, kui meie, sest nendel on siin walitsuse ametlik esitleja, kes Läti rahwuslise osakonna poolt siit on walitud ja Läti walitsuse poolt wormilikuks esitlejaks on tunnistatud.

Meil ei tule mõttessegi Eesti walitsusele etteheiteid teha, et ta oma alamate huwisi küllalt ei kaitse, sest meie ei tea põhjusi, miks seda senini pole tehtud. Meie ainult näeme seda, et see loomuwastane ja Eesti huwidele kahjulik on, kui Eesti walitsus wõimalikult ruttu Amerikas elawate eestlastega ühendusesse ei astu ja ka sellega siinsete õnneküttide tööstust ei lõpeta. Amerika eestlased on üks jõukamatest Eesti kolonidest üle maailma, rahwa kui ka waranduse poolest. Nende dollariatega wõiks praegu Eestimaa wälis walutatad kindlustada, kui selleks Eesti wabariigi usaldaw esitleja siin oleks.

Et seisukorda wähegi parandada, peaksid siinsed asutused wõimalust mööda wormiliku esitleja kohuseid täitma, ja Eesti wabariigi walitsus meiega käsikäes töötama.

Amerika Eesti Ühisus on praegu ainukene Eesti ühisus ühisriikides, mis sihi ja eesmärgiga täieste Eestimaa ja walitsuse huwidega kokkukõlas on, ja selles mõttes ka tulewikus töötada tahab. Kas ei peaks mitte selleks rutulisi sammusi tehtud saama, et üks kõige pisematest Kesk-Europa wabariikidest oma jõud wäljas pool kokku korjaks, et ühisel meel üle maailma oma wabaduse eest töötada.

Teiseks päewakorra punktiks oli uue eestseisuse ja juhatuse walimine. Seitse uut liiget said wäljakukkuwate liikmete asemele eestseisusesse walitud, nii, et praegu seltsi tegewust 15 liiget juhiwad. 15 eestseisuse liikme hulgast sai awaliku heale enamusega ametisse walitud 1920 aasta peale järgmised isikud:

Peter A. Pabstel — esimeheks,
Peter Pelberg — esimehe abiks,
Jakob Lacht — kassahoidjaks,

Neiu Olga Anderson — kassahoidja abiks,
 Julius Sarei — wälimiste asjade kirjatoimetajaks,
 Jüri Coppelman — wäl. asjade kirjatoimetaja abiks,
 Otto Käparin — sisemiste asjade kirjatoimetajaks,
 Proua Johanna Hobiger — sisemiste asjade kirjatoimetaja abiks.

Rewidentideks said walitud:

Isandad Otto Lellep ja Gustav Klaas.

Sellele järgnes 4 rahwa liigi esitlejate walimised, kuhu järgmised liikmed said nimetatud:

Otto Lellep, Gustav Klaas, Peter Pabstel, Jakob Lacht, Proua L. Tobias.

Kuukirja Estonia toimetamine jäi Ühisuse poolt nimetatud 5 kohasema liikme hoole kanda. Inglise keele osakonna kuukirjas leidis Ühisus väga tarwiliku olema, et Amerika rahwale ja asutustele Eestimaa politilist, majanduslist ja kaubanduslist seisukorda walgustada. Koosolekul harutamisel selgus, et Amerika Eesti Ühisus ja endise Estonia toimetaja Ivan Narodni wahel sündinud lõhe Ühisuse tegewust halwas, mille tõttu Estonia wäljaandmine ajutiselt, see on oktoobri, nowembri ja detsembri kuudes, seisma jäi, ja mis Ühisuse majanduslise seisukorra peale ka mõjus.

Et rahalisest kitsikusest üle peaseda, andsid koosolejad liikmed lahkel käel rahalist toetust, mis kena summa kokku tõi ja sellega Estonia tulewikku põhjalikult kinnitas.

Wiimast sooja osawõtmist Ühisuses silmas pidades, wõib kindlaste ütelda, et Amerika Eesti Ühisus oma rasked päewad üle elanud on ja kindlaste wõib loota, et enam takistusi Ühisuses ei saa olema, ei majanduslisest ega ka seltskondlisest küljest.

Estonia saab nüüd järjekindlalt iga kuu ilmuma, Eesti ja Inglise keele osakondadega, mis igale eestlasele väga huwitawad saawad olema. Politiliselt kannab Estonia progressiw-demokratlist wärwi. Estonia usub parlamentarlise riigikorra sisse ja ei leia niisugust teguwiisi kui seda bolshewikud ehk enamlased Amerikas tarwitawad, mitte otstarbe kohase olewat.

Amerika Eesti Ühisus on praegust ühenduses Hiina, Siberi, Lõuna Wenemaa, Lõuna Amerika ja teiste Eesti seltsidega, nii, et temal Eesti kolonide ühiselu küsimused ja tarwitused heaste tuttawad on. Hiljuti saime Shanghaist, Hiinamaalt Eesti komite poolt kirja, mis kaunis selgitawalt nende seltsi tegewust seal kirjeldab. Selle kirja sisu saame meie järgmises kuukirja numbris awaldama, kui selleks ruum lubab.

Et meie eestlased oma tähendatud eesmärgile jõuaksime, oleme meie kohustatud kõik ühisel meel el siin oma isamaa heaks töötama, et rahwale tema kaua igatsetud Kalewite wabadust wõita. Selleks ühinege ja töötage siin kodumaa kasuks, et kodumaale jõudes puhta südamega meie wabadust maitsta wõime, mida kodumaa kangelased oma werega kätte wõitnud on.

Lõpuks soowime õnne ja jõudu kõikidele Eesti wabaduse eest wõitlejatele.

ESTHONIA

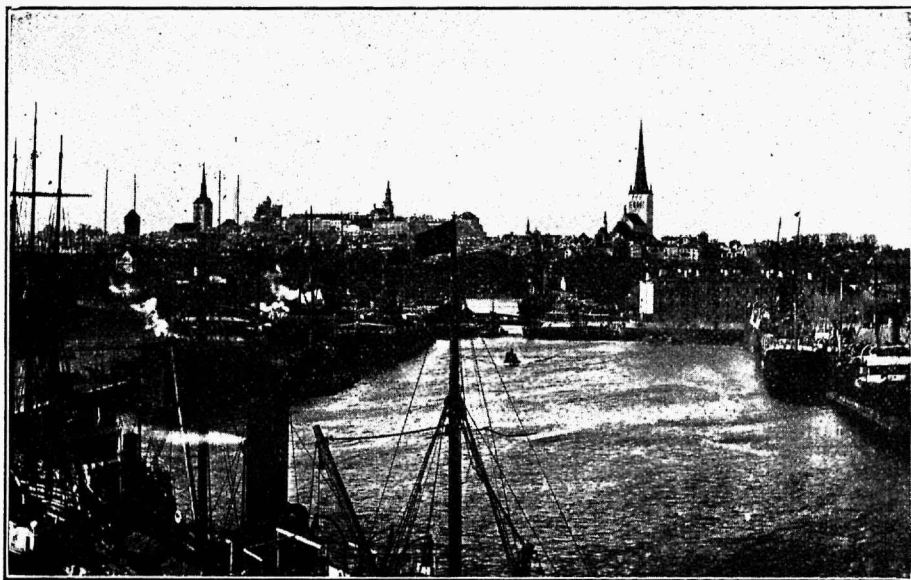
A Baltic Market of Great Future Importance.

AMONG the new Baltic states Esthonia seems to deserve special attention. Esthonia is probably the greatest productive agricultural state surrounding the Baltic, and may with proper administration attain considerable prosperity. Esthonia must therefore be regarded as the most solvent of the states from the export market point of view.

A Swedish commercial delegation with the chief of the Export Association, Mr. Nylander, at the head recently visited the country in order to study the prospects

for a Swedish export to Esthonia. The Esthonian people have made a very good impression on the delegation as being resolute, energetic and industrious and, above all interested in as quickly as possible entering into the business relation with foreign countries.

The delegation has also studied the position of the Esthonian industry, which, however, is very depressing at the present moment. Most of the factories are working on a very reduced scale. Thus Narva has a linen and wool weaving manufactory with 11,000 workers under normal conditions, and Reval has excellent shipbuilding yards, for instance Baltic Shipbuilding Works, which before the war had a working staff of 12,000 hands. The Narva Spinnery now only employs 2000 men and the Baltic Shipbuilding Works has restricted its working staff to 400. The cause of the

Port of Reval.

restricted work is not only the shortage of raw materials but also the lack of machines. The fact is that large numbers of machines in the various trades were removed partly during the German evacuation and partly by the Germans. Among the chief import requirements machines in unlimited quantities therefore take the first place, as also manufactures of iron and steel, and, of course, agricultural machines and implements.

Business with Esthonia, however, at the present time is a matter of no small difficulty. In order to control the exchange a general import prohibition has been carried through, and export prohibitions checking the exchange of merchandise have been stipulated. As the country owing to the relative stagnation of industry and the mobilization has for the time being some difficulty in producing compensation goods it goes without saying that at the present moment the exchange difficulty ranks among the greatest. The harvest appears however, to be better this year than has

been the case for a number of years, and therefore tends to strengthen the country's economic position.

The centre for Esthonia's foreign trade is the port of Reval, in comparison with which the other Esthonian ports, such as Pernau, Narva, Arensburg, etc., are of very small importance. Reval, however, is not only of importance for Esthonia alone but also for Russia, as it lies closest to Moscow, the centre of Russian trade. A lively transit trade is therefore likely to develop here. In 1913 the quantity of exports shipped via Reval totalled 21.9 mill. puds and the imports 78.3 mill. puds, whilst for Pernau the imports and exports approximated 2½ mill. puds each. The same is the case with Narva. The imports via Reval consisted in the main of coal, 26.4 mill. pud cotton 2.3 mill. pud, machines and motors 700,000 pud. The chief exports were wheat 2.6 mill. pud, corn 2.6 mill. pud, rye 2.5 mill. pud, flax 800,000 pud, lin-seed 300,000 pud. The grain exports were, however, not made because of any export surplus in Esthonia, itself, but were only possible through the fact that the big Esthonian towns got their supply of grain as transit goods from Russia. Of other Esthonian products, flax, lin-seed and, in smaller quantities, dairy products, timber and alcohol found their way to the foreign markets.

As stated, both Russians and Germans, not least the latter, have during the war made heavy ravages in the country. The feeling against Germany is therefore still very strong and prevents a German-Esthonian exchange of merchandises. For when the Germans were unable to obtain coal in the country they chopped down the large forest for fuel. A general shortage of fuel therefore prevails. Paraffin and other mineral oils were taken out of the country, and as electric lighting can not be installed in a day, a large part of the country is practically in darkness.

Esthonia's independence is certain to change and develop its foreign trade considerably. The imports will to begin with chiefly consist of necessaries for immediate use in industry and agriculture, but may later when the transit trade to Russia has begun assume great proportions. This also applies to exports. Until Russia has been reconstructed the Esthonian export will as a rule consist of the country's own products, chiefly flax, about 1.1 mill. pud annually, lin-seed 600,000 pud, paper and cellulose 1 mill. pud, dairy products, especially butter, from 600,000 to 700,000 pud annually, as also alcohol, cement and timber.

According to a report published by the English Board of Trade Esthonia at present has the following stock of compensation goods for exportation: 1 mill. pud, flax, 300,000 pud lin-seeds, 3 mill. pud cement. There are also some not inconsiderable quantities of freshfruit. Esthonia's chief import requirements are: 10,000 tons of wheat, 30,000 tons of coal, 1,500 tons of paraffin, 1,000 tons of sugar, 10,000 tons of salt, 200 tons of benzine, 400 tons of machine oil, agricultural implements, linen goods, chemicals, metals, cotton, automobile tires, fishing nets, etc.

It is of special importance for the exporting countries around the Baltic Sea to note the hostility against Germany at present prevailing throughout the whole country. It is therefore improbable that German competition on a large scale will find any firm footing in the country. As, however, this small but powerful agricultural state may already in the course of a year come to its own, this is probably a good opportunity for exporters to already now prepare for business with Esthonia.

(Scandinavian Review)

ITEMS OF BUSINESS INTEREST.

American Consul appointed for Reval.

Mr. John Hurley has been appointed consul at Reval, Esthonia, and is en route to that point (from Commerce reports Oct. 16/19).

Reval.—Paper and cardboard manufactured in our factories is of increasing interest to foreign customers. Inquiries from English and other foreign firms arrive daily. We are informed that Johanson's paper-factory has sold its entire stock in South Russia. It is to be hoped, that other factories will enter into relations with foreign firms and in this way revive our slumbering industry and open a new source of profit to our work-people.

Reval.—The keels have been laid of a number of steel sailing vessels at the Noblessner ship-yard, which are intended for oversea-voyages. They are being built to the order of the Esthonian Shipping Company.

Reval.—Our picture-palaces have had to depend up to the present on imported films and it is gratifying to learn that our well-known photographers Messrs. Parikas Brothers together with the cinematograph experts Messrs. Märsk Brothers are founding a company for the purpose of turning out films depicting Esthonians scenery and home life. The artistic photographic work produced by Messrs. Parikas has already done much to popularise Esthonia abroad and we have every reason to hope, that films inscened by such competent hands will meet with approval abroad and excite interest for our country among foreigners. Such an enterprise will also do much in making our own country-life and varied scenery better known to our own town population.

Reval.—A committee meeting was recently held at the Ministry of Trade and Industry to discuss the question of providing our country with agricultural machinery and implements. Besides the officials of the Ministry a number of representatives of wholesale and retail firms were present. During the course of the discussions the statement was made that a large number of agricultural machines can be manufactured in our own factories and a certain number were turned out last year. The main difficulty is the shortage of material, but it is hoped that a quantity of useful material will be found in the government stores.

Reval.—The Swedish Insurance Co., “Nya Forsakringsaktiobolaget Hansa” in Stockholm has requested permission of the Government to open a branch in Esthonia.

Reval.—A scheme is on foot for the flotation of a large limited liability company for the laying down of electric power stations in order to supply current to industrial undertakings. We have plenty of water power in the country, as well as large supplies of peat. It is intended to issue debentures of small denomination, with a state guarantee, bearing interest at 6%. It is hoped that this will induce a great number of people to participate in the subscription.

Reval.—It has been decided to establish Esthonian Consulates at Shanghai and in Siberia. If present conditions should render it impossible to open a Consulate in Siberia, one will be opened at a suitable spot in Japan. The Government is despatching a responsible person to the Far East to organize these Consulates and it has been decided to select a personage who has experience in commercial matters.

Reval.—The estimates of the Minister of War for the latter half of 1919 amount to over 800,000,000 marks.

Reval.—The ministry of Trade and Commerce is considering the adoption of the metric system, which it is intended to introduce at the beginning of the year 1920.

Reval.—On the opening of the meeting of the Constituent Assembly on October the 24th a telegram was read from the Lettish National Council which ran as follows: “To the President of the Esthonian Constituent Assembly”.

“The Lettish National Council which is holding a session under the fire of the enemy wishes to convey its warmest thanks to the Estonian people and to the brave Esthonian army for their assistance and express the hope that our neighbouring states will continue to fight shoulder to shoulder against their mutual enemy”. The telegram was greeted with hearty cheers.

Esthonian Regulations Regarding Foreign Trade.

The following regulations in regard to foreign trade were issued by the Esthonian authorities on August 15, 1919:

A council for foreign trade is to be instituted, to consist of the Minister of Trade and Industry, the Ministers for Food Control, Agriculture, War, and Foreign Affairs, or their representatives. Representatives of the cooperative societies and commercial and financial experts are to be invited to sit as advisers. All export and transit trade without the permission of the Council for Foreign Trade is to be prohibited. Export and transit permits are to be issued by the Department for Foreign Trade at the Ministry of Commerce and Industry, according to the decisions of the Council for Foreign Trade. The Council for Foreign Trade will also come to definite decisions, regarding all orders and sales by the Government.

Export and Import Regulations.

Export permits will be issued only to such firms as have trade licenses of the first class and to industrial concerns, possessing at least fourth-class licenses.

All foreign currency obtained in payment for exports is to be collected by the Esthonian Bank and to remain under the control of the Government for the service of importers. The control of the currency is to be carried out by the currency-control committee of the Esthonian Bank. If during the space of one month the currency held to the credit of an exporter has not been employed, he is obliged to dispose of it to the Esthonian Bank at the exchange value prevailing on that day.

The import of the following goods can be effectuated without a special permit: Iron, steel, nails, agricultural machinery and implements, factory machinery and plant, grain, sugar, salt, oils for burning purposes, petroleum, gasoline, naphtha, mazut, lubricating oils, machine and cylinder oils, coal, footwear (chrome, Russian, and sole leather), hay and vegetable seed, cloth (woolen, cotton, and linen).

The importation of fancy goods and other unnecessary articles, such as wines and alcoholic liquors, is prohibited.

The importation of all other goods is permitted only with the sanction of the Council for Foreign Trade.

The sale of imported goods is to be controlled under the law against profiteering.

Transit Trade. Transit trade is permitted only to such countries as do not stand under the blockade of the Allied Powers. Transit goods in Esthonia are subject to the customhouse control and regulations, as set forth in the former Russian customs laws. Copies of the invoice and bill of lading must be supplied.

Transit goods can be warehoused in the Esthonian harbors and railway stations, where such accommodation is available and a customhouse at hand, at the expense and risk of the importer. It is also permitted to repack goods and to transfer them to another consignee.

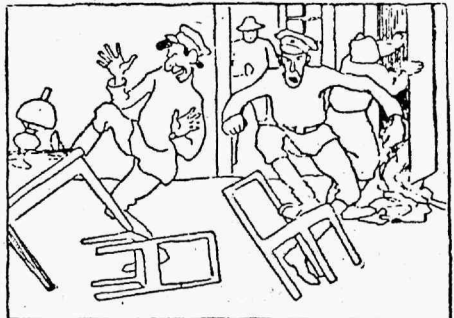
A war tax of 2 per cent ad valorem will be charged on transit goods, to be charged according to either the invoice or the price as quoted at the London exchange. The war tax is to be paid either in gold or in the currency of the country whence the goods were exported. The war tax for Russian goods is to be paid either in Russian gold at par or in the currency of the country for which the goods are destined.

Goods sent by and for the account of the American Relief Administration to Russia are to be free from this war tax. Transit goods are free from requisition and sequestration.

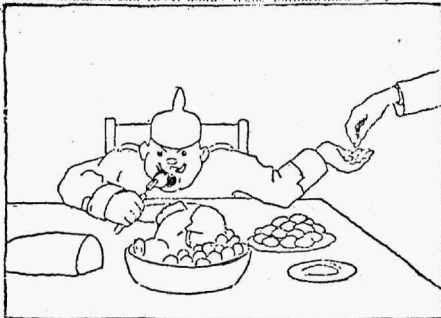
Kudas Balti parun, Wene tshinownik, Wene ja Läti enamlased ja Saksa sõjamees
Eestimaal elutsesid ja kudas eestlane oma maad neist puhastab.

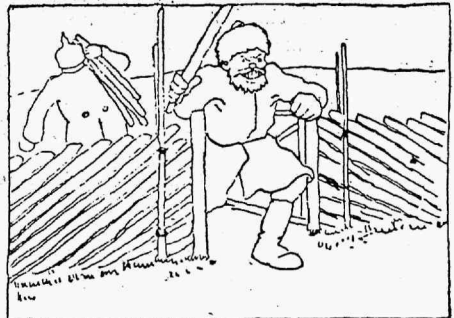
Eme lautasid end Eesti kodu- Wene tshinownikud ja parun

Siis talitasid seal Juudi, Läti ja Wene enamlased ja löid kõik segi.

Siis tuli sakslane, loi sooglaud pugu täis ja wõttis selle eest
weel maksu.

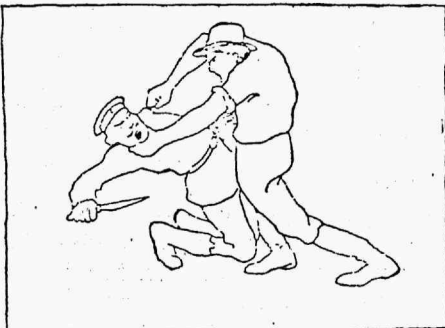
Kui ta ära läks, wõttis ta wiimased wemblaiki kausa ja lötti-
enamlaste jauks würawa lihti.

Tuh Wene ja Läti enamlasi peeti pidi kokku löua ja üle piiri wüta-
wisata.

Siis tuli Läti wabarikkast ja Põhja-Laane wenelest tüetolu kos-
kudagi wiisi jalgu alla ei wõtnud.

Seljatagant kallitetulewat Landeswehri tuh pehmeks kloppita ja
üle jõe wisata.

Ja nüüd saab nastipikkuse too rittele õue naha, kizs nälawad nuz
kõik sind omas kodus rahule!

Maaseaduse teostamisest.

Maaseadus on nüüd „Riigi Teatajas” 25. okt. välja kuulutatud ja seega seaduslikusse jõusse astunud. Jääb järele ainult veel selle seaduse elluviimine, mis põllutööministeriumi teha jääb. Kuidas seda kawatsetakse läbi wiia, selle kohta leiame ligemat seletust „Waba Maa” teisipäewases numbris, kus järgmist loeme:

„Missuguses korras ja kuidas mõtleb ministeerium seadust ellu wiia, selle kohta oli meie lehe toimetuse liikmel põllutööministri hr. Th. Pooli enesega jutujamine.

Maareformi teostamise kawad lähewad walitsuse kinnitusele.

Ministeeriumil on maareformi teostamise kohta terve rida kawasid üksikasjaliselt välja töötatud. Kõik need pannakse käesolewal nädalal Wabariigi Walitsusele läbiwaatamiseks ja kinnitamiseks ette. Nende järele tuleks: 1) aparaadi kindlaks määramine, kes maakorraldust juhiks; 2) mõisate tegelik ülewõtmine ja inwentuuri tegemine; 3) inwentaari hindamine; 4) wõõrandatud maade kasutamise wiisid; 5) maade planeerimine (tükeldamine); 6) planeeritud maade rendi kindlaks määramine; 7) planeeritud maade väljaandmine; 8) määrused hoonete tarwitamise kohta; 9) tehniliste ettevõtete kasutamise; 10) inwentaari väljaandmine; 11) üksikute metsade talude külge andmine ja 12) määrused metsade ostulepingute uuen-damise kohta.

Instruktorite nõupidamine maareformi teostamise asjus.

Tulewal nädalal on põllutööministeriumis kõigi maakondade instruktorite ühine nõupidamine, kuidas ühtlaselt maareformi teostamise kawa kohtade peal läbi wiia, et see üle riigi korraga liikuma saaks.

Mõisate ülewõtmiseks kulub 2 kuud.

Ministri kindla arwamise järele kulub kõigi wõõrandamise alla käiwate mõisate ülewõtmiseks wist mitte rohkem kui kaks kuud. Selle aja jooksul peaks ülewõtmise töö, mis faktiliselt juba alanud, kui selle all mõisate kontrolli arwata, lõpule jõudnud olema.

Mõisate tükeldamine algas

juba märtsikuul. Seda tööd teewad 7 wanemat ja 25 nooremat maamõõtjat järjekindlalt. Sõjawäes teeniwad praegu 10 wanemat ja 20 nooremat maamõõtjat. Kui need kätte saab, siis läheb töö märksa jõudsamini. Rahu korral pääseks ka hulk Eesti maamõõtjaid Wenemaalt koju. Lootust on edespidi ametisse panna 20 wan. ja 50 nooremat maamõõtjat.

76 mõisat ehk 105.900 tiinu maad planeeritud.

Kuni 1. juunini on 7 wan. ja 25 noor. maamõõtjat jõudnud 76 mõisat ära tükel-dada, mille pinna ulatus kokku 105.900 tiinu suur on.

Riigi omaks tunnistatud maade tükeldamiseks kulub 4 aastat.

Üks wanem maamõõtja jõuab kuu jooksul keskmiselt ära planeerida 1500 tiinu maad. Kuna kõlblikku maad, mis tükeldamisele tuleb, on 1.012.000 tiinu, siia hulka ka see 105.900 tiinu planeeritud maad arwatud. Nende jõududega, mis meil olemas, wõib aastas 240.000 tiinu maad ära planeerida, nii et kõige kõlbliku maa tükel-da-miseks 4 aastat ära kulub.

Tulewal kewadel 200.000 tiinu maad rahwa kätte.

Maa, mis ära planeeritud, antakse kohe maatahtjatele rendile. Nii et tulewal kewadel loodame juba kõige vähemalt 200.000 tiinu maad välja rentida 6 aasta peale. Selle aja peale neil põhjustel, et siis selgub, kes tööpoolest tegelikult põllumeheks jääb. Kes selle aja jooksul maad korralikult pidanud, neile jääb ta ka põliseks edasi. Kes talusse edasi ei jää, neile maksetakse kõik kulud välja, mis nad majapidamise peale teinud.

Maa rent rukkipuuda järele.

Et raha väärtus võib langeda ja ka tõusta, mis ühele poolele kasuks, teisele kahjuks, siis arwatakse rent rukkipuudade järele. Maa väärtus hinnatakse ära ja selle järele arwatakse palju puudasid renti tuleb.

Rent maksetakse rahas, rukki puuda hinnaks rekvisitsiooni hinda, wõi kui seda ei ole, siis keskmist turuhinda arwates. Kes soovib, võib renti ka naturas maksta. Selleks asutakse iseäralised wiljakogumise punktid.

Mets ja kõlbmata maa läheb riigi kätte.

Metsa on meil umbes 190.000 ja kõlbmata maad 350.000 tiinu. Üks kui teine jääb esialgul riigi omanduseks ja läheb metsade peawalitsuse kätte.

Kõlbmata maa parandamine sünnib riigi kulul,

mille järele maa ära planeeritakse ja rahwale välja jagatakse neilsamadel tingimistel, nagu see praegu kõlbulise maaga sünnib.

Lohakad mõisad riigi kätte.

Kus mõisate majapidamine lohakas on, seal wõetakse nad kohe riigi kätte ja ministeerium seab neis majapidamise joonde, ilma et mõisaid kohe rendile annaks.

Kawatus mõisaid enne lõpulikku planeerimist rendile anda.

Et mõisate planeerimine, nagu eelpool tähendatud, terwelt 4 asstat aega nõuab, siis on kawatus suur osa mõisaid rendile anda, just koha peal asutatud ühisuste kätte, kes peale planeerimist samast mõisast talude jaoks maad saavad. Riik murteks neisse mõisatesse tarwilise inwentaari, kuna rentnikkude ühisus, kui juriidiline isik, inwentaari eest wastutab.

On ka kawatusi, et riik mõisaid ise peaks. Samuti walitseb arwamine, et mõisaid, mis wäljamaalaste omad, wõi rentnikkude käes, kelle inwentaar wõõrandamisele ei tule, senistele mõisapidajatele edasi jääks. Selles asjas annab lõpuotsuse walitsus.

Metsa taludele.

Riik wõtab oma kätte ainult suuremad metsad. Wähemad üksikud 5- ehk 10-tiinulised metsatukad antakse lähematele asutatawatele taludele, kes neid oma nägemise järele wõiwad kasutada.

Kõige suuremad raskused maauenduse teostamiseks on Saaremaal.

Seal on ministri seletuse järele niisugune olukord, et ühele talule tuleb mõisa, teisele talu küljest maad anda, kolmas talu terwelt mõisa maa peale üle tõsta jne. Kogu Saaremaa tuleb uuesti ära planeerida, enne kui siin maajagamist õiglaselt ja kõikide huwides läbi wiia. Saaremaa on ainuke maakond kogu riigis, kus sarnased raskused ees seisawad. Ülemaal on asi sellepoolest palju lihtsam.

Weel kord!

O. K.

MUL on, kui peaksin weel minema kord koju, enne kui läeb päike looja...
 Weel kord ma tahaks karjapoisina seal imestada päikest, selget, sooja;
 Weel kord ma tahaks mängida seal murul männa all,
 Kui lehmad, lambad oja ääres sööwad, ja aia otsas seista ülewal,
 Kui tallekesed orus kepsu lööwad.
 Weel kord seal tahaks õnnes hõisata ja laulda lustil õekese kõrwal;
 Weel tahaks palja jalu jannata ja pajupilli teha metsaserwal,
 Weel tahaks isa käest ma õpetust ja ema käest — jah — witsagi weel saada,
 Kui wallatades teen ehk rumalust wõi karja wast ei taha metsa a'ada.
 Weel kord ma waikselt wetewulinat küll tahaks kuulda „Kääpa” küla sillal —
 Ja silmitseda ümbrust, ilusat, ning wiimast paari püüda teiste killal.
 Weel kord ma tahaks metsa minna ka, ja teiste hulgas korjada seal marju
 Ning pikse ajal süütalt pugeda seal sammeldanud räästa alla warju...
 Ma unistusi, mis on surnud ju, weel kätte leida tahaks kase wilus,
 Sest minu kodu, kuigi ilutu, on mulle siiski ilus, ilus, ilus!
 Kõik walu kaub rinnast waiksesti seal mõnusate mälestuste rõhus,
 See walu, mis mind piinab wagusi ja kaduda wõib ainult kodu-õhus.
 See igatsus, mis põues põlemas, — kuum igatsus, mis südant kõik see aja
 Just nagu tuleleegil läigistas ja mida põue pannud — isamaja...
 See igatsus, mis waikselt, salaja, ju küllalt waewa teinud südamele...
 Õrn igatsus, mis minu õnne juur, see igatsus, mis imelik ja suur
 Ükskord, üksainus kord weel waadata ma tahaks kodupä.kest, selget, sooja,
 Üks ainus, ainus kord, et weereda wõiks minu elupäike looja...

Waigistus.

O. K.

MU süda, miks wahel nii paisuma lööd, kui aimaks mõnd' torni sina?
 Ei wiibi wõersil ma esimest ööd, siin elan ju kaua mina...
 Miks hakkad nii tungiwalt tuksuma, kui aimaksid häda ja ohtu!
 Mu süda, mu süda, end rahusta, ma tean see wastu rohtu!
 Üht paika ma tean, üht kaunimat, see järele igatsed sina;
 Mu süda, kui weel sa kannataad, su soowi siis täidan mina.
 Kui wabadus reisida, siis tõesti ma, siit ruttu ära, ära,
 Ma ruttan siit sinna, kus lapsena mind walgustas päikese sära.
 Ma ruttan siit sinna, kus sündinud ma, kus hoidis mind hellasti ema;
 Siit kalmule ruttan, kus rahuga nüüd mulla all magab tema.
 Seal tahan põlwili langeda ja paluda kaua, kaua,
 Et juhiks see armastus lõpmata mind, kuni ka ise saan haua...
 Jah, süda, mu süda, weel kannata, see soowi täidan ma;
 Kui wabadus reisida, siis tõesti ma siin täidan, mis igatsed sina:
 Siis ruttan siit sinna, kus sündinud ma, kus hoidis mind hellaste ema,
 Siit kalmule tõttan, kus rahuga nüüd mulla all magab tema...

Eesti Wabariigi ametnikud.

Praegune Eesti wabariigi kabinet on uemate teadete järele järgmistest isikutest koos: Peaminister J. Tõnisson (rahwaerak.); sõjaminister A. Hanko (erapooletu); välisminister A. Birk (rahwaerak.); siseminister A. Hellat (sots.-dem.); rahaminister J. Kukk (tööerak.); kaubandus- ja tööstusminister N. Kõstner (sots.-dem.); kohtuminister J. Jaakson (rahwaerak.); põllutööminister Th. Pool (tööerak.); töö- ja hoolekandeminister A. Palwadre (sots.-dem.); hariduseminister Konst. Treffner (erapool.); teedeminister E. Säkk (tööerak.); toitlusminister J. Kriisa (rahwaerak.).

Asutaw kogu otsustas oma koosolekul 17. nowembril nimekirja lahtiselt ja üheskoos hääletada.

A. Jürmann (maalitl.) ja N. Kann (kristl. rahwaerak. teatawad, et nende rühmad hääletamisest osa ei võta, waid erapooletuks jääwad.

H. Kruus (s.-rew.) annab teada, et tema rühm ette pandud nimekirja vastu hääletab.

Hääletamisel antakse nimekirja poolt 46, vastu 6 häält; 2 jäiwad erapooletuks.

Peaministri teadaanne.

Peale walimisi teatab peaminister J. Tõnisson: „Kuna walitsuse lõpulik kokkusead alles täna selgus, siis ei ole uuel walitsusel enne kui homme õhtuks võimalik esineda deklaratsiooniga wõi walitsuse tegewusprogrammiga ja palub sellepärast liigemat koosolekut enne mitte määrata.

Asutawast Kogust lahkunud kr. rahwaerakonna liikme pr. Laar'i asemele astub Asutawa Kogu uueks liikmeks nimekirja järele Dr. Leesment.

Mereasjandus.

Wiimastest „Päewalehe“ siiajõudnud numbritest loeme järgmist:

Uued laewad

Tallinna laewaühisus on otsustanud kolm suuremat mootor-purjelaewa ehitada. Juba selle kuu esimesel poolel pannakse laewadele kiilud maha. Laewad tehakse rauast, milleks ühisusel materjal on walmis ostetud. Laewade ehitamise on Noblessneri laewatehas oma peale wõtnud ja igauhe ehitusraha tõuseb 1 miljon 600.000—800.000 marga peale. Laewade nimed tulewad Harjumaa, Wirumaa ja Läänemaa. Umbes tulewaks kesksuweks jõutakse ehitustöödega lõpule, nii et neid siis wõib wette lasta.

Uued laewateed.

Arusaadaw, et sõja lõppemisega just meie maa elawa läbikäigu keskkohaks tõuseb. Seega on ka mõistetaw, et sellest seisukohast kasulik on, kes siin mere- teedel omal suudab ülemwõimu pidada. Selles mõttes kawatseb ka Tallinna Laewaühisus juba eestulewal laewasõidu hooajal mitmed laewasõidu teed awada. Need oleksid järgmised:

Esimene ja kõige pikem: Tallinn—Hull. See on kindel, et meil tulewikus Inglismaaga igasugune läbikäimine õige elawaks tõuseb, mis ka selle liini sisseseadmise vajaduslikeks teeb.

Teine laewasõidu liin oleks Tallinn—Stockholm—Kopenhagen. Juba ammugi rahu ajal oli Tallinna—Stockholmi waheline ühendus tarwiline, mida ka kawatsetigi elusse kutsuda. Iseenesest mõista, et see tee rahutegemise järele veel vajaduslikemaks muutub.

Kolmas liin oleks Tallinn—Liibaw—Danzig. Nagu teada, on Danzigil kaubanduslikes ilmas tähtis tulewik oodata, siis on ta ühendamine Eesti wabariigi pealinna hädapärast vajadusline.

Need on siis pealiinid, mis kawatsusel. Nende liinide jaoks tahetakse laewad osta, mis umbes 1000—1200 ja veel rohkem suured oleksid, kuna kõige pikema Tallinn—Hulli liini jaoks tähendatud ühisuse 1500-tonniline laew „Kodumaa“ jääks. Teiste liini peal sõitwate laewade ostmise üle on läbirääkimised käimas.

Soome-waheline ühendus jääks ehk ka edaspidi Soome kätte, kellel selleks juba laewad käimas.

Kuid Peterburiga ühendust ei taheta ka mitte silmist lasta, sest arwatawasti tõuseb edaspidi, niipea kui Peterburi wabastatakse, läbikäimine tema ja Tallinna wahel küllalt niiwõrd elawaks, et siin kindlat ühendust waja läheb.

Aktsiaselts „Silva“ uut sadamat ehitamas.

Aktsiaselts „Silva“ kawatseb Baltiskis 200 sülda merekallast ühes 2 tiinu maaga, endise Rootsi sadama kohalt, erasadama ehitamiseks omandada.

Baltiski linnawalitsus on oma nõusolemist selle maatüki ostmiseks, ühes sadama ehitamisega, awaldanud.

Eeltööde tegemisega hakatakse lähemal ajal peale.

Talwine laewasõit.

Tulewal talwel kawatsetakse laewasõidu jaoks Hango ja Turu sadamaid lahti pidada. Niisama ei taheta Helsingi sadamat lasta kinni külmetada. Jäälõhkujat Wäinmöinen jääb Helsingisse ja peab ühendust Tallinnaga alal. 2 jäälõhkujat määratakse Turgu ja üks Hangosse. Sügis-talwet peetakse ka Rauma ja Mäntuluodo sadam lahti. Soome aurulaewa ühisus tahab kogu talwe oma laewu lasta sõita Hulli, Londoni, Lübecki, Stettini, Kopenhageni ja Stockholmi liinil.

THE RUSSIAN PUZZLE.

WHAT is the matter with Russia? Why is it so mysterious, so incomprehensible? Are not the Russian people able to rule themselves? At the beginning of their statehood, more than ten centuries ago, they invited the Scandinavian prince Rurik to rule them. After the Rurikovichei, during later centuries up to the fall of the late czar, they were ruled mainly by Germans, for the last czar himself was seven eighths of German blood, and his court and statesmen were largely Germans, in most cases Baltic barons, often blood relatives to the reigning houses in Germany. And the present Russian regime as represented by the Bolsheviks commissarism seems to be very largely German and Jewish. Is it not characteristic that the commissarism is represented in this country by one Herr Ludvig Karlovitch Martens, a German, and his secretary, one Mr. Nuorteva, a Finn? The principal general of Kolchak's army was one von Diedrich, and a lately much-quoted general of Denikin's army is one baron von Wrangel. How is that? Where are the Russian Slavic leaders themselves? Shall Russians be always ruled by outsiders, either by the Germans or by the allies? Why has everything which the allies have undertaken in regard to Russia for the purpose of helping it in its present plight miserably failed? These and similar questions concerning Russia are almost daily asked in America.

The questions show, and it is an indisputable fact, that the former czar's realm and the situation in which it is at present found are grossly misunderstood abroad, in Europe as well as in America, by almost everyone—by statesmen, historians, ethnographers, and especially by so-called “experts” on Russia.

The former czar's realm—All-Russias—extending as it does from the Atlantic to the Pacific Ocean and from the Arctic down to the boundaries of India, embracing the whole of North-Eastern Europe and Northern and Middle Asia, one-sixth of all the land of the world, is understood as representing a fairly homogeneous people—Russians. There is a textbook on Russia used in American colleges and universities entitled “Russia, its People, its Literature”, written by Emilia Pardo Bazan and translated by Fanny Hale Gardiner, Chicago, 1901, in which on page 27 the following conclusion in regard to the homogeneity of the population of the former Russian Empire is found: “And yet from these varied races and origins—Scythians, Sarmatians, Kelts, Germans, Goths, Tartars, and Mongols—has proceeded a most homogeneous people, a most solid coalescence, little given to treasuring up ancient rights and lost causes. Geographically oneness has superseded ethnographical variety, and created a moral unity stronger than all other”.

To such an understanding of the ethnography, geography, and moral unity of the former Russian Empire is usually added belief in an economic fabric binding the population into one compact, inseparable “all-Russian” body. And, strange to say, such an understanding of the former czar's realm is prevalent among the Russians themselves. Kolchak and his following made “United Russia”, with its former boundaries, the issue in their struggle against the Bolsheviks, and the latter talked of an “all-Russian” (Vserossiiskii) republic at the beginning of their ascendancy, two years ago; later, meeting difficulties with their “all-Russian” affairs, they began to talk of the federated All-Russias, and only very recently have they begun to promise to grant independence to the “boundary” nations, with the expectation that these “prodigal sons” would soon voluntarily return into the “all-Russian” federation, as they are, the Bolsheviks believe, economically dependent upon the Russian center (a recent statement by Litvinov, a Bolshevik representative in Copenhagen).

The countless travelers who visited the former Russian Empire before and during

the war all described Russia in the same vein—as being a homogeneous nation. The same was done and still is done by the numerous investigators sent by the allies either to the Bolsheviks or their opponents. To be sure, it is known and is admitted that there are besides the Russians other nations and nationalities, but these are viewed as being half-way or entirely Russianized, as being, so to speak, remnants or fragments having importance only as study exhibits for ethnographers. Therefore, it is thought, they do not count greatly in Russian affairs.

On such an understanding has been based the policy of the allies in refusing to recognize the independence of the non-Muscovite nations conquered and held in subjugation by the czars. The allies have been apprehensive that should they recognize the independence of these nations they would antagonize the Russian nation proper—the Muscovites—which would perhaps result in all sorts of difficulties, even collusion of the Muscovites with the Teutons against the allies, should the “All-Russias” be resurrected. But back of such groundless fear is the belief of the allies in the “All-Russian” unity, homogeneity, etc.

Nothing, however, is more erroneous than such a belief, such an understanding of the former Russian Empire. The latter was a monstrosity—a huge conglomerate of numerous highly varied countries and nations, in comparison with which the Austrian-Hungarian Empire was child’s play. Even the whole of Western Europe is not so varied and complex as the former czar’s realm. According to the last Russian census of 1897 and the government yearbook for 1914, there were in the former Russian Empire the following main nationalities, their numbers expressed in terms of approximate percentage of the whole (100%) population:

Muscovites (Great Russians)	42.8%	Mountain nationalities in the	
Ukrainians	14.7%	Caucasus	1.9%
Turkish-Tartar nationalities	10.6%	Germans	1.6%
White Russians	7.0%	Carthvelians	1.1%
Poles	6.2%	Armenians	0.9%
Finnish-Esthonian nationalities	4.5%	Mongolians	0.4%
Jews	3.9%	All others	2.0%
Lithuanians and Letts	2.4%		
			100.0%

The last Russian census shows that there were 123 distinct nationalities in Russia. The Muscovites, 42.8 per cent of the population, ruled as a minority over the majority, that is, over the 57.2 per cent composed of all other nations in the former Russian Empire.

Should one ethnographically compare the former “All-Russias” with Western Europe, it appears that, proportionally considered, the Muscovites correspond to the Germans, the Ukrainians to the French, the White Russians to the Italians, the Poles to the Hungarians, the Finnish-Esthonians to the Scandinavian nationalities, the Turkish-Tartars to the Balkan and Middle-European Slavic nationalities, etc. But soon one is forced to halt the comparison, for there are in Western Europe not even half so many or so varied racial and nationality groups as within the boundaries of the former “All-Russias”.

In the West-European states the various nationalities are in nearly the same stage of development. Russia, however, presents nationalities in all stages of evolution. In the Taigas of Siberia and on the Tundras of the far North of East-Europe are found savage tribes and nationalities subsisting entirely by means of hunting and fishing. In Central-Asia and South-eastern European Russia one finds most of the nationalities in the pastoral and agricultural stages, while other nationalities

in European Russia have reached the handicraft and industrial stages. Some of them—for example, the Poles and Finns—have attained the highest level of industrial culture.

Now as to the geographical “oneness”. The huge territory of the former Russian Empire has very diversified natural conditions: the arctic cold of the north, which has frozen the earth to a depth of several hundred feet; the all-burning heat of the deserts of Central-Asia; the exceedingly fertile soil on the Ukrainian steppes; the stern rocks and morose cliffs, among which are countless mirror-like lakes, of Finland; the endless forests, with their fur-bearing animals, of Siberia and Northern European Russia; the great rivers stocked with fish, the rich ore-bearing mountains and their valleys of the Ural, Caucasus and other mountainous regions in Siberia. Nature in Russia differs in climate and resources—here so poor and meager that a living being can scarcely find or procure subsistence, and there so rich that life is very easy. One can hardly comprehend these differences, they are so numerous and fundamental!

The purely economic differences among nationalities at the same industrial stage also are remarkable. The advancement, methods and means of industry vary according to natural circumstances—climate, soil, resources, geographical position, means of transportation and communication; and they depend on general culture—the degrees of knowledge of reading and writing, customs, habits, and moral principles. The highest industrial nationalities are the Poles, Finns, Estonians, Letts, and Lithuanians. Let us take, for example, agriculture. It is in the same degree of development in the Baltic Provinces, among Estonians and Letts, as everywhere in West-Europe, while the peasants in the Muscovite provinces, with their communes, three-field system, rude tools and old methods, are still in medieval stage.

The differences in general culture among nationalities are expressed in the degrees of knowledge of reading and writing, in literature, sciences, arts, customs and habits. The nationalities of highest culture in Russia are the Finns, Estonians and Letts in the Baltic Provinces, Lithuanians, Poles and Jews and some nationalities in the Caucasus. The Great-Russian nationality occupies the middle place between the highest and lowest culture. The great mass of the people are illiterate. In 1914 the percentage of literacy in the whole population of Russia was 21.

The percentage of literates according to nationalities was as follows:

Countries	Nationalities	Per cent of literates
Esthonia	Esthonians	79.2
Livonia	Esthonians and Letts	77.5
Couronia	Letts	71.2
Lithuania	Lithuanians	42.8
Poland	Poles	30.5
White-Russia	White-Russians	23.1
Muscovie	Muscovites	22.2
Ukrania	Ukrainians	19.4
Caucasus	Mountain nationalities	12.4
Siberia	Mongols, Russians, and others	12.3
Central Asia	Partly nomadic nationalities Kirgees, Turkmen and others	5.3

This table shows how far the nationalities differ from each other in their ability to read and write—the knowledge which is a striking distinction of the cultural level of the masses.

Muscovites are Greek-Orthodox; Ukrainians and White Russians are Greek-

Orthodox and partly Roman-Catholic; Poles and Lithuanians are Roman-Catholic; Finns, Esthonians, and Letts are Protestant; Jews are Talmudists; some mountain nationalities in the Caucasus and several nomadic nationalities in Central Asia are Mohammedan. Buddhism and Lamism are found among the nationalities in the Far-East of Siberia. Nearly every known religious school is represented by one or more of the nationalities in Russia.

If we add to other existing differences the languages, of which each nationality has its own, we receive a very richly colored picture of the inhabitants of the former “All-Russias”.

In view of the above described diversity of the former “all-Russian” world—for it was really a world—can one speak of any “homogeneity” of its population, or of its geographical “oneness”, moral “unity”, or economic “ties”? Certainly not. There was only one unifying force, and this was the czar’s nagaika (knout), supported by the Muscovites and the Baltic German barons. This knout had conquered more than a hundred countries and nations and had kept them in subjugation by the sheer weight of the most atrocious violence known in history.

The restoration of such a monstrosity, of such an empire with its former boundaries under the slogan of the “united All-Russias”, no matter in what form or on what basis, might be attempted only by those who do not know what the czar’s realm really was.

Is its restoration possible and desirable? It is not possible. Kolchak’s slogan of the “united All-Russias” brought him to destruction notwithstanding the great outside help given to him. The Bolsheviks are compelled to talk of “granting” independence to the boundary states. It begins to dawn even upon the allies that it is not possible to restore the “All-Russias”. The restoration is not desirable from the viewpoint of the progress of nearly two hundred millions of souls, a substantial portion of mankind. The non-Muscovite peoples ought to have freedom for their normal development through their independence, and the Muscovites themselves would be able to turn their energy and efforts to their own inner development—to the educational and economic elevation of the peasantry, instead of using their energy and efforts for the conquest and subjugation of other non-Muscovite peoples.

The allies should recognize the impossibility and the undesirableness of the restoration of the “All-Russias”. They should recognize the independence of the self-determined non-Muscovite nations upon the boundaries of the former “All-Russias”, as they have done already in regard to Poland and Finland.

A few days ago the following republics formed a military and economic alliance among themselves. **Esthonia**, with an area of 47,500 sq. km. and a population of 1,750,000, of which 93% are Esthonians; **Latvia**, with an area of 64,196 sq. km. and a population of 2,552,000, of which 72% are Letts; **Lithuania**, with an area of 125,000 sq. km. and a population of 6,000,000; **White-Russia**, with an area of 300,000 sq. km. and a population of 14,075,000, of which 70% are White-Russians; **Ukrainia**, with an area of 800,000 sq. km. and a population of 45,000,000, of which 72% are Ukrainians.

It would be a wise policy for the allies to recognize these republics and their alliance in the quickest possible time and to render them economic and military assistance against the Teutons as well as against the Muscovites, Bolsheviks and monarchists. These republics are the best and truest friends of the allies, for they all hold the Teutons as their former, present and future enemies. At the same time the Muscovite monarchists and nationalists are at heart much nearer to the Teutons than to the allies, as the recent attack of the combined German and Russian forces upon Riga and the allied fleet shows. The independent existence of the above named new republics would be the surest guaranty that the Germans would never again be able to make Muscovie their colony. Only through the recognition of the indepen-

dence of the non-Muscovite peoples in the former czar's realm can there be restored the much longed for peace in the world.

(The second part on the misunderstanding of the nature and possible outcome of the Russian Bolshevism will follow in the next issue).

ARHIIV-
RAAMATUKOGI
H. LEOKE

Enamlaste pööre tööliste politikas.

Seda suurt pööret, mis enamlaste tööliste politika läbi teinud, näitab Wene asutaw kogu liige B. Sokolow ajakirjas „L'Europe Nouvelle” wäljwõtetega enamlaste eneste ametlikkudest aruannetest, kirjadest ja korraldustest, millest siin mõni iseloomulikum:

Natsionalisation.

„Umbes aasta eest oli nõukogude Wenemaal 36 prots. ettewõtteid natsionaliseeritud. Praegusel ajal on 90 prots. kõigest suur- ja kesktööstustest natsionaliseeritud.” (Miljutini artikkel enamlaste „majanduse elust” nr. 49 1919).

„Natsionaliseerimine on kõigisse Wene tööstuseharudesse ulatanud. Natsionaliseerimise protsess läheb aina laiemaks ja sügawamaks. Ja see protsess sünnib juba wäljaspool nende tahtmist, kes teda algatanud. Kütte- ja tooresainete puudus ja üleüldine asjade käik sunniwad tööstajaid oma wabrikuid kinni panema. Ainukeseks tööstuse pääsemiseks on suurte ettewõtete natsionaliseerimine ja väikeste ja keskmiste kinnipanek. (Enamlane Rjasanow „Majanduse elus”).

Kuid ka suuri wabrikuid tuli niisama hakata kinni panema.

Moskwas töötab 1919 algul 2 korda vähem suuri wabrikuid, kui 1917. a. (Majanduse elu nr. 51). Nowgorodi kubermangus on 75 prots. suurtest wabrikutest seismas, sest et tooresained puuduwad. (Põhja Kommuna nr. 37, 1919).

24 suhkruwabrikut Suur-Wenemaal walmistasid 1917. a. üle kuue miljoni puuda suhkurt. 1918. a. walmistasid nad ainult 1.542.900 puuda. (Majanduse elu nr. 49).

Nii on wiljakus langenud ka neis wabrikutes, mis alles töötawad. 46 kudumise-wabrikut walmistasid 1917 nelja kuu jooksul 1.227.000 puuda; 1918 sama aja jooksul, kus neis 10.000 töölist rohkem teenis, kõigest 988 tuhat puuda (Majanduse elu nr. 34). Siin oli ainukeseks weaks tööliste tööwiljakuse langemine.

Tööliste tööwiljakus.

Kunagi pole Peterburi wabrikutes niisugust tööwiljakuse langemist olnud. Selle wastu tuleb kõige energilistema abinõudega wõidelda. (Põhja Kommuna nr. 78). Neewa laewade ja lokomotiiwide tehases oli tööliste tööwiljakus 1918 wiis korda vähem kui 1916. (Majanduse elu nr. 52). Nähes, et nii edasi ei saa, hakkas enamlaste walitsus 1918 lõpul tükitööd uueste sisse seadma. Seda tagasipöörmist nõudis wõitlus majanduslise kokkulangemise wastu. Paljudel kordadel andis see abinõu hiilgawaid tagajärgi ja tööwiljakus tõusis 100 kuni 200 protsenti. (Enamlase Glebowi aruanne ametiühisuste konwerentsil 1919 märtsil).

Palga tariifid.

Wõimule pääsedes tegid enamlased kõik palgad, nii õppinud kui õppimata töölistele ühesugusteks, sest et just õppimata töölistes enamlaste tugi olid, kuna õppinud töölistes nii enne kui pärast kas vähemlased wõi parempoolsed sotsial-rewolutsionäärid on. 1918. aasta lõpuks oliwad enamlased sunnitud ka oma palgapoliitikat muutama ja õppimata töölistele wastu astuma.

Praegusel ajal on proletariaadis wäga tõsist wõitlust kahe teine teisele wastu-

käiwa tendentsi wahel märgata. Üks osa proletariaadist, arwu poolest suurem, kõlb-
liselt ja aineliselt küлага seotud, on majandusliselt anarhistlikes meeleolus. Tema ei
ole tööstuse produktsooniga seotud, ega ole selle edenemisest huwitatud. Niiwiisi
räägib „Põhja Kommuna” 30. märtsist 1919 õppimata töölistest ning lisab edasi:

Teise osasse kuuluvad industreeliseeritud töölised, kes uute produktsooni wi-
side eest wõitlewad. See osa proletariaadist seisab koos hästi õppinud töölistest.
Palkade ühetasandamine sel teel, et wabrikute juhtimisel häälteenamuse põhjused
test ja nõnda nimetatud demokraatlisest poliitikast kinni peetakse, sunnib kõige pa-
remaid olluseid meie proletariaadist ära maale minema. Wabrikutes on aga sõna
tõsisel mõttes õppimata tööliste diktatur tekkinud.

Siis anti uus palgatariff wälja, mis 1919. a. märtsikuul maksma hakkas, ja kus
töölised oma oskuse poolest 27 kategoriasse olid jaotatud. Kõige alam kategooria —
õppimata töölised ja teenrid said 600 rubla, õppinud töölised kuni 1160 rubla, insene-
rid üle 2000 rubla jne. Ühtlasi loodi „Tariifide keskkomitee”, kes õppimata tööliste
„korralagedate palga nõudmistest” vastu pidi wõitlema.

Uus tariif tekitas suurt wastuseismist mitte ainult õppimata tööliste laides
hulkades, waid ka paljude nõukogude liigete seas, kes poliitilistel põhjustel leidsid,
et õppimata tööliste poolehoidmist tuleb hoida. Wõitlus selle tendentsiga pole veel
lõpul, waid on alles algamas.

Tööliste kontroll.

Aasta jooksul on üleüldiselt ära tuntud, et tööliste kontroll sünis ei ole („Elek-
tri tööliste konwerents 1919 märtsil”). Raudtee tööliste kongressil 1917 weebuaril
astus enamlane Platonow järsult selle vastu, et ametiühisusi riiklisteks asutusteks
tehtaks, nagu see raudteedel sündinud anarho-sündikalistlike põhjused kujul:
„Raudteed raudteelastele!” (Majand. elu nr. 42). Selle tagajärjel olla 17 enamlike
Wenemaa raudteeliini, mis 1916. a. 140 miljoni puhast kasu toonud, 1918. a. — 8 mil-
jardi kahju toonud.

Kommissar Krassin seletab, tööliste kontroll leppinud alati kõige pealiskaudsema
järelwalwega, ilma et ta kunagi produktsooni üleüldist käiku silmas oleks pidanud.
Selle pärast on kogu wiimasel ajal tööstuse kontroll tegelikult rahwamajanduse kõr-
gema nõukogu kesk-inspektsiooni käes olnud, kes teaduslikku ja tehnilist kontrolli
püüab sisse seada, mida läbi wiima tööliste ühisused täitsa wõimetud on. (Majan-
duse elu nr. 52); sealsamas öeldakse, et kontroll, mida rahwamajanduse kõrgem nõu-
kogu peab, mitte tööliste kontroll ei ole, waid inseneride kontroll. Juure wõib lisada
weel, et rahwamajanduse kõrgem nõukogu mitte proletaariline asutus pole, waid büro-
kraatiline, kus tööliste esitajad wäga wäikse osa wälja teewad.

Majanduse elu nr. 52 1919 toob elektri tööliste kongressi resolutsiooni, kus Kras-
sini ettepanek vastu wõetakse tööliste kontrolli asemele rahwamajanduse kõrgema
nõukogu kontrolli seada. (Estur).

Põlew kiwi.

Kõige lähemale maa pinnale ulatab põlewa kiwi kiht Kohtla jaama juures Tal-
linna-Narwa raudtee ääres. Kümnewestalisest piirkonnast põhja pool raudteed al-
gades, jooksewad need kihid, kaldudes sügawamale lõuna ja lääne sihis, läbi terve
kodomaa.

Põlewa kiwi tekkimise teooriat 1917. a. üles seades on prof. Salesski oma seletuse
aluseks wõtnud tõeolu, et järwekes Laadogast kuni Poolamaani äramädanewast tai-
mestikust järwe põhja iseäraline lima tekib, mida wõerakeelse sõnaga sabropelliks
nimetakse. Sellest sabropellist, mida muu seas ka Ülemiste järwest leida wõib,
on siis mere lahe põhjas, seda on Eestimaa, kui mitte täielikult, siis osalt kindlaste

olnud, ajajooksul iseäraliste keemiliste reaktsionide tagajärjel prof. Salesski eelduse järele põlew kiwi tekkinud.

Uurimised selle kiwi kohta ulatawad 1800 aastatesse tagasi, kus mitmed Europa lahutus teadlased ja geoloogid teda Wiru rannas uurimas käisid. Aastakümnete jook-sul peale selle ei ole põlewa kiwiga tegemist tehtud, vähemalt puuduwad andmed selle kohta, kuni 1838. aastal iseäraline juhtumine mitte akademik Hjelmersoni ko-hale ei toonud, kelle arwele esimesi põhjalikka uurimisi põlewa kiwi kohta wõiks kirjutada.

Asi on nimelt niisugune, et sellel aastal T. mõisas karjased ühe kiwist ahju olid ehitanud, mis peale kütte panemist täiesti tuhanunikuks muutus. See asjaolu sü-nitanas niipalju huwitust, et Peterburist akademik Hjelmerson kohale kutsuti, kes Wanaküla mõisas uurimistega algust tegi. Ta wiis suurema hulga põlewat kiwi Peterburi, kus teda 3 professorit uurisid, ja temas 19—20% tuhaolluseid leidsid. 1851. aastal pühendas ennast põlewa kiwi uurimistele prof. Pezold ja peale selle tun-tud Balti õpetlane Friedrich Schmidt, kes muuseas praegu eksploateriwale põlewa kiwile Kukruse küla järele, kust kohalt ta uurimise tarwis kiwi oli wõtnud, **kukersit'i** nime oli annud. (Järgneb.)

Kodumaa kirjad.

„Elu on edu” ütles üks Eesti kirjamees ja meie weikene Eesti on praegust kõ-wasti elamas ja edenemas. Elu on seda intensiwsem, mida rohkem rahwal tegemist, wõitlemist, ehk ühe sõnaga eneseawaldamise wõimalust on. Praegust on Eestis peale sõja raskuste niipalju waimutööd oma riigikorda luues ja kulturale alust pannes, et peab kartma, kas jõuab meie weikene rahwas seda kõik ära kanda.

Kes saab meie Eesti loowas töös kõige rohkem kaasa aitama? Loodame seda meie Eesti keskseisuselt, kes siinamaani kõik maailma wäärtused on loonud. Sõna seisus ei ole siin mitte kitsas India kasti mõttes tarwitatud. Demokraatlikes waba-riigis ei tohi mingisugusi kitsendawaid kunstlikka waheseinu olla. Mõisnikud ja moonakad peawad kaduma. Igalihel, kellel püüdmist, püsiwust ja andi, peab wõi-malus olema uues riigikorras edasi saada. **Keskseisuse** all on siin neid mõistetud, kes oma töö ja waewa ehk ande läbi teistest ette on jõudnud, kelledel igapäewane leiwaküsimus enam raskust ei tee ja kelledel wõimalust ja aega on oma mõttewoolu rahwa ja inimesesoo huwidele pühendada. Ainult niisugune isik wõib selle peale mõt-elda, mis elu tõeste eluwääriliseks teeb — see on — eneseawaldamise wõimalus kunsti, teaduse ehk tööstuse alal. Meie isade eluaeg langesiwad need meie rahwa paremad jõud, kes waimliselt ehk waraliselt iseseiswusele jõudsiwad, teiste rahwaste — saks-laste ehk wenelaste rüppe. Alles wiimastel aastakümnetel hakkas meie rahwusliselt iseseisaw jõukam rahwakiht sündima. Esiteks tuliwad Eesti kunstnikud, pärastpoole oma haritlased, aga meie Eesti oli nii weikene ja nõrgake, et neile kulturataimedele oma rahwa poolt küllalt tuge ega toetust ei leidnud. Alles kõige wiimasel ajal hak-kas meie **waraline** Eesti kujunema. Wärsked rahwa jõud wõistlesiwad jõudsalt mit-mes kohas tööstuses ja kaubanduses, koppenud Saksa wõimu eemale tõugates. Ehk küll majandusline edu ehk tsiwilisatsioon veel kulturat sõna tõsisest mõttes ei tähenda, mida meie siin Amerikas iseäranis tähele panna wõime — siiski näitab kõik, et prae-guses ilmakorras kulturast juttugi ei wõi olla, kui waranduslised ehk majanduslised algtingimised puuduwad. Järgnew kiri kodumaalt on just selles mõttes tähtjas, et ta näitab, et meil juba Eestis mõningad isikud on, kes waraliselt hakkawad edasi jõudma. Need on meie keskseisuse põhjapanejad ja rajajad. Nad wõiwad kas palju head ehk palju kahju teha, selle järgi, kuidas nad seltskondlistest küsimustest aru

saavad. Suurnikkudest miljonäridest, kes tööstuse ehk kaubanduse masinat oma kasuks monopoliseerivad ja allasurutud palgateenijalt proletaria kihilt ei wõi midagi head loota. Riigikord olgu niisugune, mis mitte ainult paberi peal waid asjaliselt neid edasi aitab, kellel osawust, andi ja püsiwust on, waatamata, kas see riigikodanik saunamehe wõi pangadirektori poeg on. Ei ole raske ilust asja ette kujutada, aga tõeste on raske igat uut asja läbi wiia, iseäranis terwet uut riigikorda. Kiri ise on järgmine:

Tallinnas, 1-sel nowembril 1919.

Sinu kirja sain üle kuu teel olemise järgi iluste kätte Peajoontes on ehk sulle wäljamaa ajalehtede läbi Eesti olu teada, aga üksikasjaliselt ei wõi sa arwata, kuidas meie riigi kord seisab. Minewa nowembri kuust saadik oleme wõerast ikkest lahti. Kupatasime peale Saksa okupatsiooni wägede lahkumist Wene nõukogude wäed, kes endise Narwa adwokadi Anweldi juhatusel meie peale walgusid, Soome wabatahtliste kaasabil üle Narowa jõe ja umbes 4-ja kuu järgi taha Pihkwa. Sest-saadik oleme kõik wõerad ära eemale hoidnud. Meie sõjawägi on selle ligi aastase tegewusega liitlaste poolt väga lugupeetud oma hea korra ja wahwuse poolest. Warustust saame kõik wõlgu liitlaste käest. Praegu wõitlewad meie wäed lätlastega ühes Riia all, Düüna ääres, Saksa ja Wene sega-wägede wastu, kes mõisnikkude äsitusel ja Saksa riigi kulul Balti maid uueste alla tahawad heita. Teised meie wäed wõitlewad praegu Gatshina ja Krasnoje Selo wahel ühes Wene walgetega ja üks jagu meie wäge piirab praegu Krasnaja Gora kindlust, mis Soome lahes, wastu Kroonlinna on. Plaan on ühiselt Piiterit ära wõtta. Meie Eesti riiki pole liitlaste poolt weel de jure kinnitud, mille takistuseks kõrvalt kuulmise järgi meie liiga sotsialistiline walitsus olla, kes ka tõeste wahel ettewaatomata sammusi astub, meie maa ja tööstuse olud kõik korruga sotsialiseerib, mis aga lõpuks püsima ei wõi jääda, sest et sarnasel korral sisemine elujõud puudub. Nõnda ütelda, Pätsu walitsust, mis meil enne Asutawat kogu oli, tahaksiwad mõedukamad ringkonnad heameelega tagasi.

Meie kauba asjandusest Amerikaga ei taha palju wälja tulla; meil pole Amerikasse midagi wastu anda — kuid Eesti rahaga dollarisi osta, see on wõimata asi. Walitsuse kurss on praegust 1 dollar 56 Eesti marka, era kurss aga 70 kuni 100 marka. Meie wahetame praegu kaupsid ainult Inglise, Rootsi ja Soomega. Sinna saadame linu, lõnga, laudu, propse, õunu, kartulid ja piiritust — nii saame wälis walutat. Saksamaalt oleks praegust küll kõige kasulikum kaupa saada, kuid selle maa-ga oleme praegust sõja ajal ja Inglise blokade ei luba ka kaudselt teistega kaubelda. Inglise nael maksab praegust walitsuse kursiga 240 Eesti marka, Rootsi kroon 14 marka, Soome mark 2 Eesti marka, Wene tsaari rubla 1½ marka, Wene Duuma rubla 0.70 marka; Saksa mark 2 Eesti marka. Era kursid on umbes 25—30 protsenti kallimad. Palgad on meil töölistel 2½—5 marka tunnis, kantselei teenijatel 700—1000 marka kuus. Haritlased insenerid ja teised eri alal töötajad saawad 1000—2500 marka kuus. Ministri palk on 2500 ja Asutawa kogu liikme oma 1500 marka kuus. Leib maksab tshekiga saades 90 penni nael, era müügil aga 2 marka nael, looma liha 5—6 m., sea liha 10—12 m., wõi 13—17 m. nael; kaera puud 40 m., heina puud 10—17 m.; wiisakas meesterahwa ülikond 1500—2000 m.; kamassid 400 m., lakk nahast kingad 750 m. Palga peal teenijatel on väga kitsas ära elada, selle eest teeniwad äri mehed rohkem, kelledest paljud miljonärideks*) on jõudnud. Meil on palju wäljamaa kaupsid waja, ja et wälis-walutat saada, millega wõiks neid ära maksa, hakkame suuremal wiisil metsa produktisi wälja wedama. . . . Panen siia mõned Eesti rahad proowiks juurde, et ise oma lihase silmaga meie Eesti riigi maksuabinõu näha wõid. Meil on olemas rahawäärtused: 50 penni, 1 mark, 5 m., 25 m., 50 m., 100 m., 500 m., 1000 m. Lõpetan kirja, sest laew, mis ta Stockholmi peab wiima, ei hakka ootama.

Südamlilkult terwitades,

*) 1 miljon Eesti markades on ühisriikide rahas ainult 10 kuni 20 tuhat dollarit.

Üleskutse

KODUMAA WIGASTATUD SÕJAMEESTE AWITAMISEKS.

EESTI WABARIIGI WIGASTATUD
SÕJAMEESTE KESKÜHISUS

Tallinn, Tõnismägi nr. 3.
13. okt. 1919.

Kodumaa paremad pojad, kes kallist kodumaad kaitstes ja rahvast wapralt waenlaste vastu wõideldes kaitsenud, ning waenu wäljal oma kallima waranduse — terwise kautanud, awaldawad Teile oma südamlikku tänu Teie lahke kaasabi eest, mida Teie olete oma annetuse läbi näidanud. Teie olete näidanud, et Teie, kuigi kodumaast ja rahvast kaugel elades, neid unustanud ei ole, kes isamaa ja rahwa käekäigu eest wõideldes oma terwise on kaotanud, unustanud ei ole, waid nende ihu kui ka hingelistele kannatustele ja hädadele kaasa tunnete!

Palume wabandust, kui julgeme Teie heasüdamluse ja kaastundmuse peale koputada, meid ka tulewikus mitte unustada ning selleks ka teiste suguwendade ja õdede hulgas Amerikas kihutuse tööd teha, ja arusaamatuid ning loidusi heale asjale kaasaitajaks wirgutada.

Et üle meie kodumaa wigastatud sõjamehi üsna suur kogu on, ja praegusel ajal veel walitsusel neile wõimata on mingisugust abi anda, selleläbi eestkätt ennast toitmine ja katmine wigastatud sõjameestele walusalt ennast tunda annab, siis julgeksime paluda, kas ei oleks wõimlik mõningaid esimese järgu tarbeaineid ja riideid ning jalanõusi kodumaa kaitsjatele saawutada ja Kesk-Ühisuse juhatusesse saata, hädalisematele wäljaandmiseks? Tarbe korral katsuks ka ise seda jõudumööda ära tasuda, saaksime aga Teid juba ette ära tänama lootes, et kõik teete, mis Teie wõimuses on.

Kindlas lootuses, et Teie edaspidise kaasabi ja toetuse peale, soowib Kesk-Ühisuse Juhatus Teile kõiki head kaugel kodumaast, ning loodame, et aeg tuleb, kus isiklikult Teid tänada wõime.

Terwisi ka teistele suguwendadele ja õdedele.

Kõige austusega,

Esimees: Veiper.

Sekretäri eest: E. Kawand.

(Järgneb teisel küljel.)

Eelteade.

15. Webruaril 1920. aastal

paneb

EESTI, LÄTI, LEEDU ja UKRAINIA NELJA RAHWA ÜHISUS

Ühise, Suure Pidu-Õhtu

rikkaliku eeskawaga toime.

MANHATTAN OPERA HOUSE

315 West 34 St., New York — 9 Avenue ligidal

HAKATUS KELL 2 P. L.

Soowitus.

Armsad suguwennad ja õed!

Amerika Eesti Ühisus tunneb ennast kohustatud olema eelmist üleskutset awaldama. Ühisusel on nüüd võimalikuks saanud kirjasi, mis Eesti Wabariigi Wigastatud Sõjameeste Kesk-Ühisuse poolt ülele meie Ühisuse liikmele saadetud, edasi anda „Estonia“ lugejatele, ja äranähes, et häda tõeste suur ja abi tingimata waja, igale kodumaad armastajale pojale ja tütrele seda südame peale panna.

Need kangelased isamaa pojad on terwise ja elu ohwriks toonud, et kodumaad waenlaste salkadest puhastada, — nüüd on meie kohus oma lugupidamist nende wastu üles näidata ja nende heaks teha, mis võimalik.

Amerika Eesti Ühisus walis komitee, kes walmis on andeid edasi saatma. Es-malt on võimalik ainult rahasaadetusi edasi toimetada, kuna nii pea kui ka pakkide edasisaatmine võimalikuks saab, wiimased Ühisuse poolt määratud paigale toime-tatakse. Selle üle teatame lähemal ajal.

Komitee adress, kes rahasaadetusi Eesti Wabariigi Wigastatud Sõjameeste Kesk-Ühisusele edasi saadab, on:

American Esthonian League

84—13th Ave., Long Island City, N. Y.

All pool leiab lugeja sedeli, mida Amerika Eesti Ühisus lahkeste ära täita ja nimetatud adressi peale saata palub. Kõik rahasummad ühes saatja nimega awlida-takse „Estonias“.

EESTI WABARIIGI WIGASTATUD SÕJAMEESTE HEAKS

Sellega saadan „Amerika Eesti Ühisuse” kätte haawatud
Eesti sõdurite heaks dollarit
..... centi.

Saatja nimi

Adress

.....

.....

“ESTONIA”

A Monthly Magazine published in the Estonian and English Languages
by THE AMERICAN ESTHONIAN LEAGUE

Business and Editorial Offices: 84 — 13th Avenue, Long Island City, N. Y.

ANNUAL SUBSCRIPTIONS \$3.00

Single Copies 25c.

„Estonia“ lugejatele.

ARHIIV-
RAAMATUKOOL
H. LEOKI

LEATAME austatud „Estonia“ lugejatele, et nagu ülewaatest Amerika Eesti ühisuse tegewuse kohta juba selgib, „Estonia“ omad rasked päewad üle elanud on ja nüüd õigel sihil, wabalt Eesti rahwa aateid ja püüdeid siin ja kodumaal õigel wärwil awaldada wõib.

Amerika Eesti ühisuse liikmete wahel tekkinud lõhed ja endise „Estonia“ toimetaja Ivan Narodni wahekord ühisusega läinud aasta lõpul mõjusid märksalt ühisuse tegewuse peale, mille tõttu ühisus sunnitud oli kuukirja „Estoniat“ oktoobri, nowembri ja detsembri kuudel seisma panema.

Nüüd wõime aga teatada, et „Estonia“ puhkeae möödab on ja ta korralikult edasi ilmub. Et ta aga otstarbekohane olla wõiks, selleks tarwitame laialist kaastööd.

Kel wõimalik on, saatku kirjatöösi, nagu eestlaste elust Americas, ehk muud kirjeldused, mis Eesti huwidele kasulikud wõiwad olla. „Estonia“ komitee äranägemise järele ilmuwad need kirjatööd wõimalikult „Estonia“ järgmistes numbrites.

Et tulewikus Amerika Eesti ühisus saaks oma tegewust wäljaspoolt New Yorki mõjuwamalt awaldada, kutsutakse jaoskonnad wäljas poolt New Yorki elule, et „Estonia“ laiale laotamist ja selle tellimist wäljaspool korraldada.

Palume kõiki, kes wäljaspoolt New Yorki oma tegewusega „Estonia“ laiale laotamiseks, ehk ühisuse jaoskondade elule kutsumiseks kasulikud wõiwad olla, ühisusele wõimalikult pea sellekohaseid teateid saata.

Kõik „Estonia“ aasta tellijad, kes raha jaanuari ja weebruari kuudel ühisusele sisse saadawad, saawad kõik kuus „Estonia“ 1919. aasta nummert maksuta, nii kaua kui tagawara jätkub. (Ainult postikulu 2c. iga numbri pealt tuleb juure lisada).

Ühtlasi palume kõiki lehe tellijaid meile teada anda, mis kuu päewal ja misuguse summa Teie „Estonia“ tellimise eest olete ühisusele saatnud, et meie wõiks siis selle järele tellimist korraldada. Ühisuse koosoleku otsuse järele saab lehe tellijatele kolme puuduwa minewa aasta numbri asemele nende tellimise aeg kolmeks kuuks edasi lükatud, nõnda, et nemad kolm nummert peale selle kui nende tellimise aeg täis on, ilma lisamaksuta edasi saawad.

Palume aegsaste seletused sisse saata, et wälimisi tellimisi wõiksimise kohe korraldada ja nendele, kes ehk mõnda numbrit ei ole saanud, puuduwad numbrid kohe ära wõiksimise saata.

Teatame weel, et meil Eesti wabariigi kaartiga postkaartisi müüa on:

üks kaart 5c.
25 tükki \$1.00,
100 tükki \$3.00.

Et „Estonia“ tulewikus nüüd järjekindlalt igas kuus ilmub, palume kõiki eestlasi meile tueks olla, iseäranis rohkete tellimistega, et „Estonia“ ikka oma endises suuruses ilmuda wõiks. Lehe hind on endine, 3 dollarit aastas.

Kirjad, tellimised ja raha saadetused Amerika Eesti ühisusele ehk „Estonia“ nimel, palume saata nüüd kõik järgmise adressi all:

84—13th Ave., Long Island City, N. Y.

Aupaklikult, Amerika Eesti ühisuse ja kuukirja toimekonna komitee.

AMERICAN FIRMS having a large export trade or wishing to increase their foreign trade should advertise in

ESTONIA

BECAUSE "Estonia" is sent to Paris, Reval, Stockholm, and most of the principal cities of Europe.

BECAUSE "Estonia" is largely read in Diplomatic, Commercial, Cosmopolitan, and Progressive Circles of Esthonia.

AMERICAN FIRMS wishing to enlarge their Trade with the Republic of Esthonia should advertise in

ESTONIA

BECAUSE the paper circulates in the Leading American Cities among Diplomatic, Wealthy, Commercial, and Progressive People.

The Rates are Low and the Expenditure will be Justified by the Results.

ADVERTISE AND INCREASE YOUR EXPORT TRADE.

Amerika Eesti Mõisus

paneb ilihapäetval, 18. Jaanuaril, sel aastal

huwitawate ettekannetega

Herekonna-Õhtu

Mozart Hallis

328 East 86. uulitsal, New Yorkis

laulukoori heaks toime.

Tants Eesti muusika saatel.

Hakatus KELL 4 P. L.

Sisseminek 40 centi.

Pidu Komitee.